

EmpowerMed

Croatia

Analiza pilot područja Zadarske županije

Work Package 1 – Mobilising local actors

Final version, December 2018

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 847052.

Title of the document or reporting

This document has been produced as part of project EmpowerMed - Empowering women to take action against energy poverty in the Mediterranean

WP LEADER: Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

RESPONSIBLE PARTNER: Društvo za oblikovanje održivog razvoja (DOOR)

DELIVERABLE D1.1: Zadarska županija (Hrvatska)

FIRST DRAFT, 4 February 2020

AUTHORS: xxxxx XXXXXXXXXXXX

CONTRIBUTORS: xxxx, xxxx, XXXXXXXX

IMPORTANT NOTICE: Reproduction of the content or part of the content is authorized upon approval from the authors and provided that the source is acknowledged.

TABLE OF CONTENTS

Sadržaj

1. Uvod.....	5
2. Cjelokupni kontekst.....	5
2.1 Opseg analize i intervencije.....	5
2.2 Osnovni socio-ekonomski i podaci o okolišu.....	6
2.3 Ključni nacionalni aspekti energetske siromaštva.....	12
3. Identificiranje kućanstava u opasnosti od energetske siromaštva	14
3.1. Ključni pokazatelji energetske siromaštva.....	14
3.2 Energetske siromaštvo – pilot područje.....	22
3.3 Ciljana skupina korisnika projekta na pilot području.....	24
4. Procjena potreba ciljana skupine.....	24
4.1 Potrebe ciljane skupine.....	24
4.2. Kriteriji za prioritiziranje aktivnosti na pilot području.....	24
5. Procjena na koji način će se obuhvatiti ciljana skupina i uključivanje relevantnih lokalnih dionika.....	24
5.1. Načini uključivanja kućanstva u preglede.....	24
5.2. Ključni dionici.....	25

1. Uvod

Cilj ovog dokumenta je opisati i istražiti energetska siromaštvo u okviru EmpowerMed projekta koji se financira iz sredstava Programa Europske unije za istraživanje i inovacije - Obzor 2020, a na pilot području Zadarske županije gdje će se projekt provoditi. Cilj je izraditi analizu stanja na području s glavnim fokusom na one aspekte koji doprinose energetska siromaštvo ili koji su s njim usko povezani. Ukratko fokus će biti na identifikaciji onih kućanstava koja su energetska siromašna ili koja su u opasnosti od energetska siromaštva. Ujedno projektom će se nastojati obuhvatiti i mjere koje bi mogle doprinijeti tome da se takvim kućanstvima pomogne kao i način na koji se opću populaciju može senzibilizirati i educirati o izazovima s kojima se društvo sa značajnim uzorkom populacije obuhvaćene energetska siromaštvo susreće. U ovoj će se analizi pokušati najprije dati kratki prikaz stanja u Zadarskoj županiji s različitih aspekata pri tome će fokus biti na pokazateljima vezanim uz socioekonomski status, gospodarske i energetske indikatore, ali i druge pokazatelje koji ukazuju na stanje Županije. Pri tom je važno napomenuti da su za pojedine aspekte dostupni isključivo podaci na nacionalnoj razini, jer na razini Županije nisu prikupljeni slični podaci.

Boljim razumijevanjem situacije na pilot području bit će moguće preciznije planirane aktivnosti za suzbijanje energetska siromaštva u Zadarskoj županiji.

2. Cjelokupni kontekst

2.1 Opseg analize i intervencije

Projekt Empowermed provodit će se na pilot području Zadarske županije koja je prema podacima Hrvatske gospodarske komore i Državnog zavoda za statistiku prema većini pokazatelja gospodarskog razvoja Zadarska županija je negdje u 'zlatnoj sredini' ili u gornjoj polovici među svim županijama¹, a s obzirom na veličinu, broja stanovnika i gospodarski razvoj.

Zadarska županija ukupne je površine 7.276,23 km² (8,3% ukupne površine Hrvatske), od čega 3.643,33 km² (6,4% površine RH) otpada na kopneni dio, a 3.632,9 km² na morski dio (11,6% teritorijalnog mora Republike Hrvatske).

Vrsta površine	Površina RH	Dužina državne granice	Površina županije	Duljina državne granice u županiji	% površine u odnosu na Republiku Hrvatsku
Kopneni dio	56.594,59 km ²	950 km	3.643,33 km ²	24 km	6,40%
Morski dio	31.067,00 km ²	2.028 km	3.632,9 km ²	83,43 km	11,60%
Ukupno	87.661,00 km ²	2.978 km	7.276,23 km ²	107,43 km	8,30%

Zadarska županija je teritorijalno organizirana u 34 jedinice lokalne uprave i samouprave, odnosno 6 gradova (Zadar, Benkovac, Biograd n/M, Obrovac, Pag i Nin) i 28 općina (Bibinje, Galovac, Gračac, Jasenice, Kali, Kolan, Kukljica, Lišane Ostrovičke, Novigrad, Pakoštane, Pašman, Polača, Poličnik,

¹ Izvor: GOSPODARSKA KRETANJA ZADARSKE ŽUPANIJE, stranica 9, broj 34., listopad 2018.

Posedarje, Povljana, Preko, Privlaka, Ražanac, Sali, Stankovci, Starigrad, Sukošan, Sveti Filip i Jakov, Škabrnja, Tkon, Vir, Vrsi i Zemunik Donji). Grad Zadar administrativno je središte Županije i peti grad po veličini u Republici Hrvatskoj.²

Najveću površinu među gradovima imaju Benkovac (513,84 km²), Obrovac (352,73 km²) te Zadar (191,71 km²). Od 28 općina najveću površinu u Zadarskoj županiji imaju Gračac (955,45 km²), Starigrad (171,47 km²), Sali (127,47 km²) te Jasenice (121,30 km²).

S obzirom da je Zadarska županija relativno mala u usporedbi s ostatkom RH, ovim projektom bit će obuhvaćena cijela površina Županije, iako će se naglasak nastojati staviti na priobalne općine i gradove.

2.2 Osnovni socio-ekonomski i podaci o okolišu

Zadarska županija je smještena u središnjem dijelu hrvatske obale Jadrana. Prema površini kopnenog dijela, Zadarska županija je 5. županija po veličini u Republici Hrvatskoj. Najvećim se djelom prostire u Južnoj Hrvatskoj (Dalmacija), a manjim u Gorskoj Hrvatskoj, gdje obuhvaća istočni dio ličko-krbavskog prostora s Pounjem. Administrativno, Zadarska županija graniči sa Šibensko-kninskom, Primorsko-goranskom i Ličko-senjskom županijom. Na istoku graniči s Bosnom i Hercegovinom (dužina granice iznosi 24 km), a na zapadu s Italijom (dužina granice iznosi 83,43 km).³ Zadarska županija teritorijalno je ustrojena u 34 jedinice lokalne samouprave, od čega je 28 općina i 6 gradova.

Stanovništvo Županije

Prema Popisu stanovništva iz 2011. god. Zadarska županija je imala 170.017 stanovnika od čega 60,3% stanovništva živi u 6 urbanih središta Zadarske županije. Zadarska županija bilježi veću populaciju žena u ukupnom broju stanovnika Županije pa je tako službeni broj žena u ukupnoj populaciji 86.513 dok je muškaraca 83.504 (Popis stanovništva, 2011. godina). U ožujku 2015. godine u Zadarskoj županiji evidentirano je 15.050 osoba s invaliditetom od čega 10.081 muškaraca (67%) i 4.969 žena (33%). Osobe s invaliditetom čine 9% ukupnog stanovništva Županije. Također, treba spomenuti da na području Županije živi oko 3.425 branitelja s invaliditetom. Prema procjenama Državnog zavoda za statistiku u 2017. godini Županija je imala 168.672 stanovnika, što govori o tome da se broj stanovnika Županije u zadnjih 10 godina smanjio.

Prosječna starost stanovništva u Zadarskoj županiji, prema Popisu stanovništva iz 2011. godine je 41,9 godina i malo je veća od državnog prosjeka koja je 41,7 godina. Grad Pag bilježi najveću prosječnu starost u Zadarskoj županiji te se nastavljaju loši trendovi na tom području. Od općina, općine Sali i Preko bilježe prosječnu starost od preko 50 godina što je posljedica iseljavanja mladih ljudi sa otočnih područja. Analizirajući dobne skupine po rodu veći je udio žena u starijim dobnim skupinama, a udio muškaraca veći je u mlađim dobnim skupinama, kao i na nacionalnoj razini.

Prema podacima Zavoda za javno zdravstvo Zadarske županije iz 2014. godine vodeći uzrok smrtnosti u Zadarskoj županiji su bolesti cirkulacijskog sustava (45%), na drugom mjestu su novotvorine (26%), potom slijede ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka (6%), bolesti probavnog sustava (5%) te bolesti dišnog sustava (4%). Stope smrtnosti od navedenih bolesti u Zadarskoj županiji su nešto niže od prosječnih stopa na razini RH, osim kod smrtnosti od ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka te bolesti probavnog sustava koje su za 1% više od prosjeka RH.

² Izvor: <https://www.zadarska-zupanija.hr/polozaj-i-osnovne-prostorne-karakteristike-zadarske-zupanije>

³ Županijska razvojna strategija Zadarske županije 2015. – 2020.

Karta Republike Hrvatske s istaknutom Zadarskom županijom

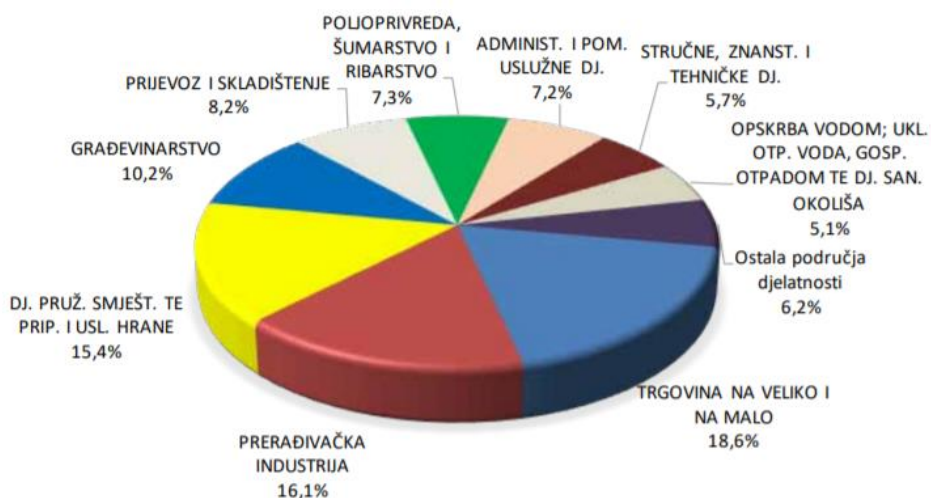
Zaposlenost i gospodarstvo

Zadarska županija snažno ovisi o prihodima od turizma stoga se broj zaposlenih mijenja ovisno o periodu godine na koji se odnose podaci. Prema podacima procjenama Državnog zavoda za statistiku, ukupan broj aktivnog (zaposleni i nezaposleni) stanovništva u Zadarskoj županiji u 2017. godini na 31. 03. iznosio 56729, dok je na 30.06. isti pokazatelj iznosio 61116.

Na temelju podataka o prosječnom broju zaposlenih i troškovima za neto plaće i nadnice, prosječna neto isplaćena mjesečna plaća u gospodarstvu Zadarske županije je u 2017. godini iznosila 4.907,81 kunu. Hrvatska gospodarska komora u svom izvješću navodi da su, ovisno o sektoru, zamjetne značajne razlike u neto plaćama te da je u sektoru Ostalih uslužnih djelatnosti neto plaća 3.624,74 kuna iznosila dok što je najniži zabilježeni prosječni iznos plaće dok je u sektoru Prijevoz i skladištenje prosječna plaća iznosila 8.931,86 kune

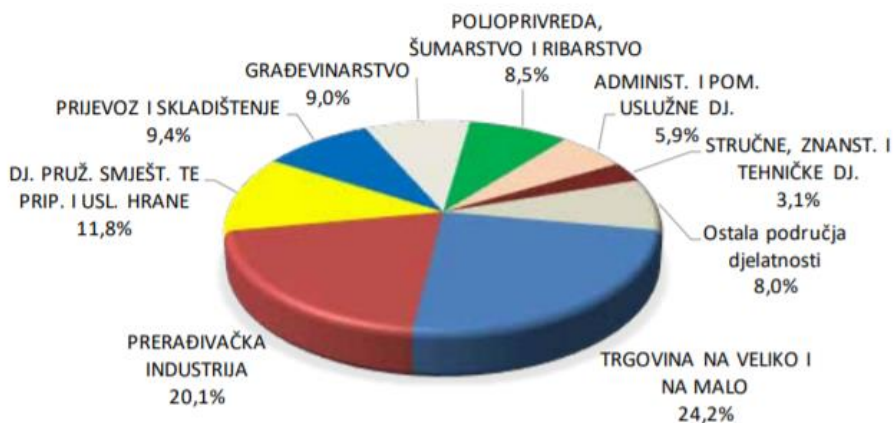
Prema istom izvoru u 2017. godini u Zadarskoj županiji poslovalo je 4.273 poduzetnika koji su zapošljavali 23.534 stanovnika, dok je prihod od poslovanja u sektoru gospodarstva za tu godinu iznosio 13.752 milijardi kuna.

STRUKTURA BROJA ZAPOSLENIH U GOSPODARSTVU ZADARSKE ŽUPANIJE U 2017. GODINI

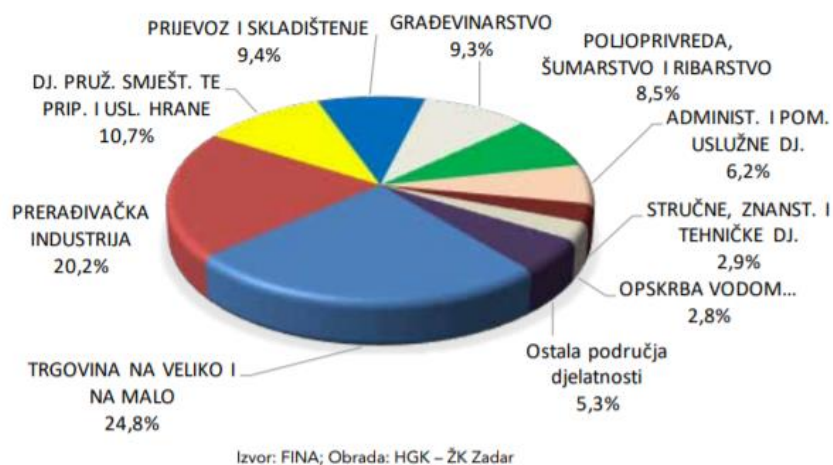
Izvor: FINA; Obrada: HGK – ŽK Zadar

STRUKTURA UKUPNIH PRIHODA GOSPODARSTVA ZADARSKE ŽUPANIJE U 2017.

Izvor: FINA; Obrada: HGK – ŽK Zadar

STRUKTURA UKUPNIH RASHODA GOSPODARSTVA ZADARSKE ŽUPANIJE U 2017.

Izvor: GOSPODARSKA KRETANJA ZADARSKE ŽUPANIJE, stranica 22, broj 34., listopad 2018.)

Prihod Zadarske županije uvelike o prihodima od turizma. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 2017. godini Zadarska županija bilježi 8,95% svih dolazaka u Republiku Hrvatsku te 10,69% svih noćenja.

Najveći promet u turizmu se i dalje ostvaruje u srpnju i kolovozu, u kojima se zajedno ostvaruje 59,58% ukupnih dolazaka, te 68,16% ukupnih noćenja na području Zadarske županije.

U ukupnom broju dolazaka, strani gosti čine 85,48% svih dolazaka, dok 14,52% čine domaći dolasci. Najveći udio u smještaju čine privatni iznajmljivači s 45,64%, a slijede hoteli i turistička naselja s 25,59%, kampovi 16,09%, nekomercijalni smještaj 7,64%, plovni objekti 5,54% i hosteli/odmarališta 2,49%. Iz navedenoga je vidljivo da najveći udio u smještajnim kapacitetima čine privatni iznajmljivači i objekti koji nisu primarno izgrađeni u turističke svrhe.

Socijalna skrb

U Zadarskoj županiji djeluje nekoliko tipova ustanova socijalne skrbi: centri za socijalnu skrb, domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici i centri za pomoć u kući. Pri tom djelatnost socijalne skrbi obavljaju ustanove socijalne skrbi, udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe te obrtnici, fizičke osobe kao profesionalnu djelatnost te udomiteljske obitelji.

Socijalne naknade podrazumijevaju novčana primanja koja dobivaju osobe prema raznim osnovama stjecanja kao što su naknade vezane za nezaposlenost, dječji doplatak, primanja na ime porodnog dopusta, bolovanja dulja od 42 dana, tjelesno oštećenje i tuđa njega, socijalna pomoć, rehabilitacija i zapošljavanje invalidnih osoba.

Kao glavni izvor sredstava za život po gradovima i općinama u Republici Hrvatskoj za 178.860 stanovnika (4,17%) socijalne naknade su glavni izvor sredstava za život, dok je u Zadarskoj županiji taj postotak niži (3,95% ili 6.717 stanovnika).

Prema podacima Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i Godišnjeg statističkog izvješća o korisnicima i primijenjenim pravima socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj u 2018. godini, prema podacima o broju korisnika i prava u socijalnoj skrbi u Zadarskoj županiji

(stanje 31. 12. 2017.) na području Zadarske županije različite vrste pomoći osigurane iz državnog proračuna primalo je 11,883, dok je na 1940 osoba primalo lokalnu i regionalnu pomoć u obliku naknade za troškove stanovanja (647 korisnika) i naknade za troškove ogrjeva (1293 korisnika).

r. br.	Pravo u socijalnoj skrbi	CZSS ODNOSNO PODRUŽNICA CZSS (PO CZSS)						Ukupno Županija (1.-6.)
		1. Zadar	2. Gračac	3. Obrovac	4. Pag	5. Benkovac	6. Biograd Na Moru	
I	zajamčena minimalna naknada:	574	119	180	12	197	103	1,185
	1. ukupno naknada (samaca i kućanstava)							
	2. ukupno obuhvaćenih osoba	864	217	285	15	297	159	1,837
II	naknada za osobne potrebe korisnika smještaja	159	17	5	12	26	3	222
III	jednokratna naknada:	1,200	235	140	77	275	244	2,171
	1. ukupno naknada u izvještajnoj godini							
	2. različiti korisnici (samci i kućanstvo) kojima je jednom ili više puta odobrena naknada u izvještajnoj godini	777	150	130	29	220	242	1,548
IV	naknade u vezi s obrazovanjem	-	2	1	-	3	-	6
V	osobna invalidnina	685	29	31	22	157	87	1,011

VI	doplatak za pomoć i njegu	1,660	155	198	71	453	370	2,907
VII	status roditelja njegovatelja ili njegovatelj	73	3	8	3	21	8	116
VIII	naknada do zaposlenja	14	1	-	-	4	3	22
IX	socijalne usluge (ukupno korisnika) pomoć u kući	50	68	53	-	72	4	247
	psihosocijalna podrška	7	-	-	-	-	-	7
	rana intervencija	1	-	-	-	-	-	1
	pomoć pri uključivanje u programe odgoja i obrazovanja (integracija)	2	-	-	-	-	-	2
	boravak	90	2	-	-	-	-	92
	smještaj (privremeni ili dugotrajni) u udomiteljsku obitelj djece i odraslih osoba	93	13	5	1	32	7	151
	dugotrajni smještaj - smještaj u obiteljski dom djece i odraslih osoba	4	-	2	-	-	-	6
	- smještaj u dom socijalne skrbi za djecu i odrasle osobe	188	2	8	18	84	37	337
	organizirano stanovanje	10	1	-	-	3	1	15

lokalna i regionalna pomoć								
X	naknada za troškove stanovanja	-	-	-	-	-	-	647
XI	naknada za troškove ogrjeva - u izvještajnoj godini	-	-	-	-	-	-	1,293

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje na dan 31. 12. 2018. godine u Zadarskoj županiji je 7424 korisnika koristilo pravo na doplatak za djecu, tom je naknadom obuhvaćeno ukupno 14293 djece, pri tome je prosječna mjesečna svota doplatka na području Županije iznosila 354,41 kunu⁴. Za usporedbu u istom razdoblju na razini Republike Hrvatske pravo na doplatak za djecu koristilo je 159297 korisnika, odnosno, naknadom je bilo obuhvaćeno 305409 djece pri tome je prosječna mjesečna svota doplatka na području RJ iznosila 366,25 kuna.

Detaljnije, prema podacima dobivenim od grada Zadra kao administrativnog sjedišta Županije te grada s ukupno najvećim brojem stanovnika na području Županije, na području grada Zadra osnovno pravo iz sustava socijalne skrbi - zajamčene minimalne naknade ostvaruje 282 obitelji koje žive na području Grada Zadra. To ujedno znači da najveći broj korisnika ovoga prava za Zadarsku županiju živi na području Grada Zadra.

2.3 Ključni nacionalni aspekti energetske siromaštva

U Hrvatskoj ne postoji sveobuhvatna definicija ugroženog potrošača niti je definirana metoda za utvrđivanje i praćenje energetske siromaštva, no postoje javne politike koje se bave (dijelom) ugroženih potrošača (kupaca). Također, u Hrvatskoj trenutno nema programa usmjerenih posebno na energetske siromašne kućanstva. Pitanja ugroženih potrošača i energetske siromaštva spominju se u pojedinim javnim politikama.⁵

Zakonom o energiji (Narodne novine, broj: 120/12, 14/14, 102/15, 68/18) i Zakonom o socijalnoj skrbi (Narodne novine, broj: 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19) mjere za ugrožene kupce energije propisuju se na nacionalnoj razini, ali provedba većine tih mjera je u nadležnosti centra za socijalnu skrb ili u nadležnosti lokalnih uprava

Zakonom o energiji (Narodne novine, broj: 120/12, 14/14, 102/15, 68/18) ugroženi kupac (potrošač) je potrošač iz kategorije kućanstva koji, zbog svoje socijalne ugroženosti i/ili zbog zdravstvenog stanja ima pravo na opskrbu energijom po posebnim uvjetima. Iako je navedenim Zakonom bilo predviđeno određivanje kriterija za status ugroženih potrošača energije, međutim oni i dalje nisu u razrađeni niti obuhvaćaju više kriterija osim pomoći ugroženim kućanstvima u podmirivanju troškova za električnu energiju. Navedenim su Zakonom definirani kriteriji koji iziskuju usvajanje pravilnika o kriterijima za stjecanje statusa ugroženog kupca.⁶

⁴ Izvor: Zdravstveno-statistički ljetopis Zadarske županije uza 2018. godinu. <https://www.zjz-zadar.hr/hr/publikacije/ljetopisi>

⁵ Izvor: Energetsko siromaštvo u Hrvatskoj, <http://www.door.hr/wp-content/uploads/2016/04/Energetsko-siromastvo-u-Hrvatskoj.pdf> (stranica 12).

⁶ Upravo s ciljem donošenja ovog pravilnika, Ministarstvo gospodarstva formiralo je Radnu skupinu za ugrožene

U rujnu 2015. usvojena je Uredba o kriterijima za stjecanje statusa ugroženih kupaca (NN 95/15). Sukladno Uredbi status ugroženog kupca (članak 4.) može imati krajnji kupac na umreženom sustavu iz kategorije kućanstva koji se opskrbljuje kroz obveznu javnu uslugu u okviru univerzalne usluge i/ili obveznu javnu uslugu opskrbe plinom i/ili uslugu opskrbe toplinskom energijom pod uvjetom da:

- je korisnik zajamčene minimalne naknade,
- je član kućanstva koje je korisnik zajamčene minimalne naknade,
- je korisnik osobne invalidnine,
- živi u kućanstvu s korisnikom osobne invalidnine.

Lokalni centar za socijalnu skrb utvrđuje status ugroženog kupca, kao i vrstu i opseg prava na naknadu za troškove korištenja električne energije. Uredbom je također propisano da svi krajnji kupci u kategoriji kućanstva, uz plaćanje svojih troškova za energiju, dodatno plaćaju solidarnu naknadu za svaki kWh potrošene električne energije. Distributer električne energije prikupljene naknade mjesečno vraća u državni proračun. Sredstva koristi ministarstvo nadležno za socijalnu skrb. Uredba o mjesečnom iznosu naknade za ugroženog kupca energenata, načinu sudjelovanja u podmirenju troškova energenata korisnika naknade i postupanju nadležnih centara za socijalnu skrb (NN 102/15) definira da se naknada za ugroženog kupca energenata određuje u iznosu do najviše 200,00 kuna mjesečno. Na temelju utvrđenog statusa ugroženog kupca, korisniku prava na naknadu za ugroženog kupca energenata pripada pravo na sufinanciranje troškova električne energije. Pravo na sufinanciranje troškova električne energije ostvaruje se temeljem rješenja o priznanju prava na naknadu za ugroženog kupca energenata koje donosi nadležni centar za socijalnu skrb.

Osim Zakona o energiji, Zakon o socijalnoj skrbi predviđa da osobe koje su stekle pravo na minimalnu naknadu za troškove energije koje im omogućava Vlada također mogu imati i pravo na subvenciju za najam, što između ostalih troškova pokriva troškove komunalnih usluga, troškova grijanja, električne energije, vode, otpada i drugo. Jedinice lokalne samouprave zadužene su za prepoznavanje prava na subvencije najamnine, kao i za dodjeljivanje ovih vrsta subvencija. Iste su također zadužene za subvencioniranje naknada za drvo za ogrjev onim osobama koje su stekle pravo na minimalnu zajamčenu naknadu.

Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja te Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost provode mjeru energetske obnove obiteljskih kućanstava i stambenih zgrada. Ova mjera pokriva između 40 i 80% troškova obnove, ovisno o području i vrsti obnove. Pri tom je ključno navesti da se omjeri sufinanciranja i vrste troškova mijenjaju za višestambene zgrade, odnosno da su za dodjelu potpora za energetske obnovu višestambenih zgrada razrađeni detaljni kriteriji koji određuju visinu potpore.

Mjera pokriva troškove: zamjene vanjske stolarije; toplinske zaštite ovojnice grijanog prostora (vanjski zidovi, krov, strop, pod, podzemni dijelovi); ugradnje kondenzacijskog plinskog bojlera; ugradnje sustava za korištenje obnovljivih izvora energije (solarni-toplinski konverter – kolektori (solarni paneli), bojleri na biomasu, toplinske pumpe i fotonaponski pretvarači/paneli).

Sredstva se dodjeljuju na temelju javnog poziva. Do sada je proveden jedan poziv (2015.) godine, dok je drugi u 2019. godini u najavi.

Jedna od mjera iz Četvrtog nacionalnog akcijskog plana za energetske učinkovitost Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2019. godine je mjera ublažavanja energetske siromaštva. Cilj mjere pod brojem H.5. je bio osmisliti i pokrenuti sustavni program za ublažavanje energetske siromaštva

potrošače u cilju definiranja i utvrđivanja mehanizama za zaštitu energetske siromašnih u Hrvatskoj u skladu sa zakonodavnim zahtjevima 2012. godine. Radna je skupina iznijela više mogućih rješenja, konačna je preporuka da se kao energetske siromašni definiraju oni koji primaju mjesečnu socijalnu naknadu prema Zakonu o socijalnoj skrbi (NN 157/13, NN 152/14) i oni koji primaju invalidninu kroz mehanizme koje osigurava Ministarstvo socijalne politike i mladih. Iznoseni su prijedlozi da se cijene električne energije povećaju za sve potrošače električne energije po načelu solidarnosti u iznosu od 0,01-0,02 HRK/kWh. Taj je prijedlog dogovoren tijekom 11. sastanka Radne skupine kao trenutačno jedini izvediv mehanizam za Hrvatsku, rezultat kojeg je prelijevanje troškova svim hrvatskim kupcima električne energije [per.com. Mia Dragović, CEI, 18/12/14].

primjenom mjera energetske učinkovitosti. Program, koji se još uvijek ne provodi, trebao je uspostaviti popis dostupnih mjera i stope za sufinanciranje pojedinih mjera. Kao što je navedeno ranije, jedan od preduvjeta ovog programa bilo je i stjecanje statusa ugroženog kupca energije u skladu s zakonskim propisima koji su bili na snazi u vrijeme provedbe pojedinačne mjere. Program bi također trebao utvrditi kriterije prema kojima će se odrediti popis prioriteta za provedbu pojedinačnih mjera energetske učinkovitosti, a mjera bi trebala uključivati sljedeće komponente:

- Zamjena kućanskih aparata prema sustavu "staro za novo"
- Zamjena prozora
- poboljšanje ili zamjena sustava grijanja
- poboljšanja zaštita toplinske ovojnice
- jednostavne mjere energetske učinkovitosti.

Programom je također trebalo uspostaviti sustav praćenja socio-demografskih i energetskih pokazatelja koji opisuju energetska siromaštvo na nacionalnoj razini, kroz već postojeći sustav prikupljanja podataka o potrošnji i navikama kućanstava (Državni zavod za statistiku).

3. Identificiranje kućanstava u opasnosti od energetskog siromaštva

3.1. Ključni pokazatelji energetskog siromaštva

Podaci o siromaštvu

U Hrvatskoj ne postoji adekvatan okvir za suzbijanje energetskog siromaštva niti je utvrđeno, čak ni okvirno, koliko je hrvatskih građana zahvaćeno ovim problemom. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2018. Godinu 7,7 % osoba živi u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti adekvatno grijanje u najhladnijim mjesecima, 18,6 % ih kasni s plaćanjem režija, a 11,0% živi u stambenom prostoru u kojem prokišnjava krov, vlažan je, ima dotrajalu i trulu stolariju ili podove. Samo 4,8 % osoba živi u kućanstvima kojima ukupni troškovi stanovanja nisu financijsko opterećenje, dok je onih kojima to jesu 49,6%. Pritom, 56,2 % ne može podmiriti neočekivani financijski izdatak, a 42,7 % teško i vrlo teško spaja kraj s krajem. Stopa rizika od siromaštva za 2018. iznosi 19,3 %. U riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti 2018. je živjelo 24,8 % stanovništva. Važno je u obzir uzeti da se navedeni rezultati odnose na cijelo područje Hrvatske te da u ovom trenutku ne postoje zasebni podaci za područje Zadarske županije, a koji bi ukazivali na udio i distribuciju stanovnika koji žive ispod praga siromaštva ili koji teško ili iznimno teško mogu spojiti kraj s krajem. Prema dosadašnjim analizama u okviru projekata koji su se bavili pitanjem energetskog siromaštva, vjeruje se da će planinska područja, zajedno sa središnjom, sjevernom i istočnom Hrvatskom imati više poteškoća u zimskim razdobljima primarno zbog potreba za toplinskom energijom radi grijanja, međutim u dosadašnjim se analizama zanemarivao sve veći utjecaj toplinskih udara i sve duži toplinski periodi.

Na nacionalnoj razini nekoliko strategija je prepoznalo da su žene posebno ugrožene siromaštvom (Strategija o siromaštvu i socijalnoj isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014.-2020.), posebno starije žene i one žene koje žive u samohranim kućanstvima. Prema Strategiji najviša stopa siromaštva koja je definirana prema tipu kućanstva, iznosi 42,7% ženska samačka kućanstva. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku više od 77,5% kućanstava samaca čine žene starije od 65 godina.

Iako strateški dokumenti koji se bave socijalnim pitanjima i pitanjima socijalne skrbi prepoznaju žene kao ranjivo stanovništvo (posebno u pogledu obiteljskog zlostavljanja, porodičnog dopusta i roditeljskih prava) osim mjera koje omogućavaju majkama novorođenčadi korištenje plaćenog porodičnog dopusta 45 dana prije porođaja i 28 dana nakon porođaja te prava na subvenciju za novorođenče (iznos je reguliran na lokalnoj razini), ne postoje posebne mjere koje bi bile usmjerene samo na žene. Ne postoje posebne mjere koje se odnose na žene koje žive same; žene koje žive u siromaštvu; žene ugrožene energetskim siromaštvom. Mjere koje se vežu na ta pitanja odnose se jednako na osobe svih rodova.

Broj kućanstava

Kućanstvo je svaka obitelj ili druga zajednica pojedinaca koji zajedno žive i zajedno troše svoj dohodak radi ispunjavanja svojih osnovnih životnih potreba (smještaj, hrana, itd.). Kućanstvom se smatra i svaka osoba koja živi sama (samačko kućanstvo). Prema podacima Državnog zavoda za statistiku⁷ u HR je 2011. godini 1.535.635 kućanstava. Pri tome je prosječni broj članova kućanstava bio 2,8, a registriranih obitelji je bilo 1.215.865.

Osobna potrošnja

Prema podacima Ankete o potrošnji kućanstava, izdaci za potrošnju u 2017. iznosili su u prosjeku 82.530 kuna po kućanstvu.⁸ U 2017. najveći udio u izdacima činili su izdaci za hranu i bezalkoholna pića, 28,2%. Slijedili su izdaci za stanovanje i potrošnju energenata, 15,7%, i izdaci za prijevoz 15,5%. U ukupnim izdacima izdaci za razna dobra i usluge imali su udio od 7,6%, za odjeću i obuću udio od 7,3%, za rekreaciju i kulturu te za pokućstvo, opremu za kuću i redovito održavanje kuće udjele od po 5,5%, a za Komunikacije udio od 5,4%. Sve ostale skupine u ukupnim izdacima kućanstava imale su udio manji od 5,0%.

Izdaci za skupinu stanovanje i potrošnja energenata iznosili su u prosjeku 12967 kuna po kućanstvu, a unutar te skupine najveći udio činili su izdaci za električnu energiju, plin i ostala goriva, 62,8%, i izdaci za opskrbu vodom i razne usluge vezane za stanovanje, 28,0%.

Većina kućanstava živjela je u vlastitom stanu ili kući, 90,3%. Prema opremljenosti trajnim dobrima, gotovo sva kućanstava raspolažu osnovnim trajnim dobrima kao što su televizor, hladnjak i stroj za pranje rublja. Automobil je imalo 68,4% kućanstava, mikrovalne pećnice 50,0% kućanstava, strojeve za pranje posuda 41,8% kućanstava, a klimatizacijske uređaje 35,4% kućanstava.

Starost stanova

Prema podacima iz popisa stanovništva 2011. godine u RH je bilo ukupno 2.246.910 stanova od čega je 122.577 nastanjenih stanova bilo izgrađeno prije 1990. u razdoblju od 1900. do 1990. bilo je izgrađeno 1.031.650 stanova koji su 2011. bili registrirani kao naseljeni, u periodu od 1991. do 2000. izgrađeno je 440.942 stana, dok je nakon 2000., a do 2011, bilo izgrađeno i naseljeno 314.567 stanova. Detaljni pregled vidljiv je u tablici preuzetoj iz Statističkog izvješća broj 1586, Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011., Državnog zavoda za statistiku (stranica 28.)

⁷ Izvor: Hrvatska u brojkama 2018. godina, stranica, 7. https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/CroInFig/croinfig_2018.pdf

⁸ Izvor: Osnovne karakteristike potrošnje kućanstava u 2017. https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/14-01-02_01_2018.htm

4. STANOVİ PREMA NAČINU KORIŠTENJA I GODINI IZGRADNJE, POPIS 2011.
DWELLINGS BY OCCUPANCY STATUS AND CONSTRUCTION YEAR, 2011 CENSUS

	Ukupno stanova Total dwellings		Stanovi za stalno stanovanje Dwellings for permanent residence				Stanovi za povremeno stanovanje Dwellings for occasional residence		Stanovi samo za obavljanje djelatnosti Dwellings for business activity only	
	broj Number	m ²	ukupno Total	nastanjeni Occupied	povremeno nenastanjeni Temporarily unoccupied	napušteni Abandoned	za odmor i rekreaciju For vacation and recreation	za radove u poljoprivredi For seasonal agricultural activities	za iznajmljivanje turistima For renting to tourists	za ostale djelatnosti For other activities
Ukupno Total	2 246 910	168 651 195	1 912 901	1 496 558	342 349	73 994	249 243	13 526	60 100	11 140
1900. i prije 1900 and earlier	147 390	9 979 709	122 577	86 580	25 230	10 767	20 032	569	2 186	2 026
1901. – 1918.	34 132	2 537 343	31 689	25 637	4 688	1 364	1 470	89	335	549
1919. – 1945.	123 046	8 415 121	114 853	84 963	20 780	9 110	5 435	489	680	1 589
1946. – 1960.	188 278	12 791 236	177 381	138 858	27 788	10 735	8 363	640	1 121	773
1961. – 1970.	354 849	25 834 281	335 252	288 563	40 318	6 371	12 291	539	5 912	855
1971. – 1980.	412 858	32 932 067	372 475	325 203	42 222	5 050	29 217	901	9 620	645
1981. – 1990.	335 264	27 677 733	283 384	247 084	33 320	2 980	36 564	864	13 690	762
1991. – 2000.	195 871	16 369 425	157 558	129 687	27 146	725	27 330	515	9 353	1 115
2001. – 2005.	112 842	8 970 476	88 893	70 463	18 430	-	15 984	152	6 995	818
2006. i poslije 2006 and afterwards	133 738	10 171 181	112 837	73 072	39 765	-	14 639	159	4 804	1 299
2006.	26 841	2 069 946	21 751	17 151	4 600	-	3 452	26	1 394	218
2007.	26 827	2 047 679	22 309	16 688	5 621	-	3 150	35	1 025	308
2008.	31 809	2 351 990	27 260	18 290	8 970	-	3 069	37	1 021	422
2009.	26 250	1 942 703	22 423	12 784	9 639	-	2 890	33	690	214
2010.	17 896	1 418 980	15 577	7 295	8 282	-	1 675	26	489	129
2011.	4 115	339 883	3 517	864	2 653	-	403	2	185	8
Nezavršeni nastanjeni stanovi Unfinished occupied dwellings	1 808	151 056	1 808	1 808	-	-	-	-	-	-
Nepoznata godina izgradnje Unknown construction year	206 834	12 821 567	114 194	24 640	62 662	26 892	77 918	8 609	5 404	709

Vlasništvo stanova

Od ukupnog broja nastanjenih stanova u 2011. godini u njih 1.338.772 bili su u privatnom vlasništvu te su u njima stanovala kućanstva vlasnika dok je 157.786 kategorizirano kao ostali stanovi. Distribucija po broju stanovnika u stanovima je podjednaka odnosno; 361.104 je naseljeno jednom osobom, 378.877 kućanstvom koje čine dvije osobe, 280.165 kućanstvom koje čine tri osobe, 258.908 kućanstvom koje čine četiri osobe. Posebno je zanimljivo vidjeti vrstu distribuciju po vrsti goriva koja se koristila za zagrijavanje stambenog prostora, a koja je prikazana u tablici ispod. Ukratko najveći broj stanova grijao se uz pomoć peć i na drva i to 539.636, te električnu energiju 189697, potom slijedi centralno grijanje iz uređaja u zgradi koji kao grijanje koristi plin: 371.504 ili drva 104.190, a bez grijanja je bilo 16.121 stan

8. NASTANJENE STAMBENE JEDINICE PREMA NAČINU GRIJANJA I VRSTI ENERGENATA, POPIS 2011.
OCCUPIED HOUSING UNITS BY TYPE OF HEATING AND ENERGY USED FOR HEATING, 2011 CENSUS

	Ukupno Total	Vrste energenata Type of energy used for heating								
		drva Wood	ugljen Coal	masut Masut	loživo ulje Fuel oil	plin Gas	ostala goriva Other fuels	električna energija Electricity	solarna energija Solar energy	nepoznato Unknown
Nastanjeni stanovi – ukupno ¹⁾ Occupied dwellings – total ¹⁾	1 496 558	643 825	396	1 819	57 057	421 968	1 808	214 295	570	1 968
Centralno grijanje iz mjesnog centra Central heating from community heating centre	136 670	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Centralno grijanje iz uređaja u zgradi ili stanu Central heating from installation in building or dwelling	559 885	104 190	156	1 766	54 192	371 504	1 123	24 598	388	1 968
Grijanje na peći Heating with stove	783 821	539 635	240	53	2 865	50 464	685	189 697	182	-
Bez grijanja No heating	16 121	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznato Unknown	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostale stambene jedinice ¹⁾ Other housing units ¹⁾	956	700	-	2	8	27	-	94	-	-
Centralno grijanje iz mjesnog centra Central heating from community heating centre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Centralno grijanje iz uređaja u zgradi ili stanu Central heating from installation in building or dwelling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grijanje na peći Heating with stove	831	700	-	2	8	27	-	94	-	-
Bez grijanja No heating	99	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznato Unknown	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kolektivni stanovi ¹⁾ Collective living quarters ¹⁾	1 080	97	-	12	257	513	7	81	4	3
Centralno grijanje iz mjesnog centra Central heating from community heating centre	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Centralno grijanje iz uređaja u zgradi ili stanu Central heating from installation in building or dwelling	871	70	-	12	252	502	7	21	4	3
Grijanje na peći Heating with stove	103	27	-	-	5	11	-	60	-	-
Bez grijanja No heating	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznato Unknown	62	-	-	-	-	-	-	-	-	-

1) Razlika u broju stambenih jedinica prema vrsti energenata do "ukupno" odnosi se na stambene jedinice koje se griju iz mjesnog centra za grijanje, koje se nisu grijale u posljednjoj sezoni grijanja i kojima je nepoznat način grijanja.

1) The difference in the number of housing units by type of energy used for heating to the "total" relates to the housing units heated from a community heating centre, to those that were not heated in the last heating season and to those that used an unknown type of heating.

BDP po stanovniku

Zadarska županija je osma hrvatska županija po iznosu bruto društvenog proizvoda (BDP). U 2013. godini BDP Zadarske županije iznosio je 1,402 mil. EUR, što predstavlja 3,22% ukupnog BDP-a Hrvatske, te 10% BDP-a Jadranske Hrvatske. Usporedno s BDP-om po stanovniku u Hrvatskoj, koji iznosi 77.465 kn u 2013. godini, Zadarska županija bilježi ispodprosječnu razinu BDP-a po stanovniku (indeks 79,91). U odnosu na ostale županije u Jadranskoj Hrvatskoj, Zadarska županija se u 2013. godini prema razini BDP-a po stanovniku nalazi na četvrtom mjestu, iza Primorsko-goranske, Istarske i Dubrovačko-neretvanske županije.⁹

⁹ Izvor: Razvojna strategija Zadarske županije, Dodatak 2. stranica 28. i 29. https://www.zadarska-zupanija.hr/images/dokumenti/ZRS_Dodatak_2_Osnovna_analiza.pdf

Podaci o siromaštvu

U Hrvatskoj ne postoji adekvatan okvir za suzbijanje energetske siromaštva niti je utvrđeno, čak ni okvirno, koliko je hrvatskih građana zahvaćeno ovim problemom. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2018. Godinu 7,7 % osoba živi u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti adekvatno grijanje u najhladnijim mjesecima, 18,6 % ih kasni s plaćanjem režija, a 11,0% živi u stambenom prostoru u kojem prokišnjava krov, vlažan je, ima dotrajalu i trulu stolariju ili podove. Samo 4,8 % osoba živi u kućanstvima kojima ukupni troškovi stanovanja nisu financijsko opterećenje, dok je onih kojima to jesu 49,6 %. Pritom, 56,2 % ne može podmiriti neočekivani financijski izdatak, a 42,7 % teško i vrlo teško spaja kraj s krajem. Stopa rizika od siromaštva za 2018. iznosi 19,3 %. U riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti 2018. je živjelo 24,8 % stanovništva. Važno je u obzir uzeti da se navedeni rezultati odnose na cijelo područje Hrvatske te da u ovom trenutku ne postoje zasebni podaci za područje Zadarske županije, a koji bi ukazivali na udio i distribuciju stanovnika koji žive ispod praga siromaštva ili koji teško ili iznimno teško mogu spojiti kraj s krajem. Prema dosadašnjim analizama u okviru projekata koji su se bavili pitanjem energetske siromaštva, vjeruje se da će planinska područja, zajedno sa središnjom, sjevernom i istočnom Hrvatskom imati više poteškoća u zimskim razdobljima primarno zbog potreba za toplinskom energijom radi grijanja, međutim u dosadašnjim se analizama zanemarivao sve veći utjecaj toplinskih udara i sve duži toplinski periodi.

Na nacionalnoj razini nekoliko strategija je prepoznalo da su žene posebno ugrožene siromaštvom (Strategija o siromaštvu i socijalnoj isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014.-2020.), posebno starije žene i one žene koje žive u samohranim kućanstvima. Prema Strategiji najviša stopa siromaštva koja je definirana prema tipu kućanstva, iznosi 42,7% ženska samačka kućanstva. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku više od 77,5% kućanstava samaca čine žene starije od 65 godina.

Iako strateški dokumenti koji se bave socijalnim pitanjima i pitanjima socijalne skrbi prepoznaju žene kao ranjivo stanovništvo (posebno u pogledu obiteljskog zlostavljanja, porodičnog dopusta i roditeljskih prava) osim mjera koje omogućavaju majkama novorođenčadi korištenje plaćenog porodičnog dopusta 45 dana prije porođaja i 28 dana nakon porođaja te prava na subvenciju za novorođenče (iznos je reguliran na lokalnoj razini), ne postoje posebne mjere koje bi bile usmjerene samo na žene. Ne postoje posebne mjere koje se odnose na žene koje žive same; žene koje žive u siromaštvu; žene ugrožene energetske siromaštvom. Mjere koje se vežu na ta pitanja odnose se jednako na osobe svih rodova.

Broj kućanstava

Kućanstvo je svaka obitelj ili druga zajednica pojedinaca koji zajedno žive i zajedno troše svoj dohodak radi ispunjavanja svojih osnovnih životnih potreba (smještaj, hrana, itd.). Kućanstvom se smatra i svaka osoba koja živi sama (samačko kućanstvo). Prema podacima Državnog zavoda za statistiku¹⁰ u HR je 2011. godini 1.535.635 kućanstava. Pri tome je prosječni broj članova kućanstava bio 2,8, a registriranih obitelji je bilo 1.215.865.

Osobna potrošnja

Prema podacima Ankete o potrošnji kućanstava, izdaci za potrošnju u 2017. iznosili su u prosjeku 82.530 kuna po kućanstvu.¹¹ U 2017. najveći udio u izdacima činili su izdaci za hranu i bezalkoholna pića, 28,2%. Slijedili su izdaci za stanovanje i potrošnju energenata, 15,7%, i izdaci za prijevoz 15,5%. U ukupnim izdacima izdaci za razna dobra i usluge imali su udio od 7,6%, za odjeću i obuću udio od 7,3%, za rekreaciju i kulturu te za pokućstvo, opremu za kuću i redovito održavanje kuće udjele od po

¹⁰ Izvor: Hrvatska u brojkama 2018. godina, stranica, 7.

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/CroInFig/croinfig_2018.pdf

¹¹ Izvor: Osnovne karakteristike potrošnje kućanstava u 2017. https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/14-01-02_01_2018.htm

5,5%, a za Komunikacije udio od 5,4%. Sve ostale skupine u ukupnim izdacima kućanstava imale su udio manji od 5,0%.

Izdaci za skupinu stanovanje i potrošnja energenata iznosili su u prosjeku 12967 kuna po kućanstvu, a unutar te skupine najveći udio činili su izdaci za električnu energiju, plin i ostala goriva, 62,8%, i izdaci za opskrbu vodom i razne usluge vezane za stanovanje, 28,0%.

Većina kućanstava živjela je u vlastitom stanu ili kući, 90,3%. Prema opremljenosti trajnim dobrima, gotovo sva kućanstava raspolažu osnovnim trajnim dobrima kao što su televizor, hladnjak i stroj za pranje rublja. Automobil je imalo 68,4% kućanstava, mikrovalne pećnice 50,0% kućanstava, strojeve za pranje posuđa 41,8% kućanstava, a klimatizacijske uređaje 35,4% kućanstava.

Starost stanova

Prema podacima iz popisa stanovništva 2011. godine u RH je bilo ukupno 2. 246.910 stanova od čega je 122.577 nastanjenih stanova bilo izgrađeno prije 1990. u razdoblju od 1900. do 1990. bilo je izgrađeno 1.031.650 stanova koji su 2011. bili registrirani kao naseljeni, u periodu od 1991. do 2000. izgrađeno je 440.942 stana, dok je nakon 2000., a do 2011, bilo izgrađeno i naseljeno 314.567 stanova. Detaljni pregled vidljiv je u tablici preuzetoj iz Statističkog izvješća broj 1586, Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011., Državnog zavoda za statistiku (stranica 28.)

4. STANOVİ PREMA NAČINU KORIŠTENJA I GODINI IZGRADNJE, POPIS 2011.
DWELLINGS BY OCCUPANCY STATUS AND CONSTRUCTION YEAR, 2011 CENSUS

	Ukupno stanova Total dwellings		Stanovi za stalno stanovanje Dwellings for permanent residence				Stanovi za povremeno stanovanje Dwellings for occasional residence		Stanovi samo za obavljanje djelatnosti Dwellings for business activity only	
	broj Number	m ²	ukupno Total	nastanjeni Occupied	povremeno nenastanjeni Temporarily unoccupied	napušteni Abandoned	za odmor i rekreaciju For vacation and recreation	za radove u poljoprivredi For seasonal agricultural activities	za iznajmljivanje turistima For renting to tourists	za ostale djelatnosti For other activities
Ukupno Total	2 246 910	168 651 195	1 912 901	1 496 558	342 349	73 994	249 243	13 526	60 100	11 140
1900. i prije 1900 and earlier	147 390	9 979 709	122 577	86 580	25 230	10 767	20 032	569	2 186	2 026
1901. – 1918.	34 132	2 537 343	31 689	25 637	4 688	1 364	1 470	89	335	549
1919. – 1945.	123 046	8 415 121	114 853	84 963	20 780	9 110	5 435	489	680	1 589
1946. – 1960.	188 278	12 791 236	177 381	138 858	27 788	10 735	8 363	640	1 121	773
1961. – 1970.	354 849	25 834 281	335 252	288 563	40 318	6 371	12 291	539	5 912	855
1971. – 1980.	412 858	32 932 067	372 475	325 203	42 222	5 050	29 217	901	9 620	645
1981. – 1990.	335 264	27 677 733	283 384	247 084	33 320	2 980	36 564	864	13 690	762
1991. – 2000.	195 871	16 369 425	157 558	129 687	27 146	725	27 330	515	9 353	1 115
2001. – 2005.	112 842	8 970 476	88 893	70 463	18 430	-	15 984	152	6 995	818
2006. i poslije 2006 and afterwards	133 738	10 171 181	112 837	73 072	39 765	-	14 639	159	4 804	1 299
2006.	26 841	2 069 946	21 751	17 151	4 600	-	3 452	26	1 394	218
2007.	26 827	2 047 679	22 309	16 688	5 621	-	3 150	35	1 025	308
2008.	31 809	2 351 990	27 260	18 290	8 970	-	3 069	37	1 021	422
2009.	26 250	1 942 703	22 423	12 784	9 639	-	2 890	33	690	214
2010.	17 896	1 418 980	15 577	7 295	8 282	-	1 675	26	489	129
2011.	4 115	339 883	3 517	864	2 653	-	403	2	185	8
Nezavršeni nastanjeni stanovi Unfinished occupied dwellings	1 808	151 056	1 808	1 808	-	-	-	-	-	-
Nepoznata godina izgradnje Unknown construction year	206 834	12 821 567	114 194	24 640	62 662	26 892	77 918	8 609	5 404	709

Vlasništvo stanova

Od ukupnog broja nastanjenih stanova u 2011. godini u njih 1.338.772 bili su u privatnom vlasništvu te su u njima stanovala kućanstva vlasnika dok je 157.786 kategorizirano kao ostali stanovi. Distribucija po broju stanovnika u stanovima je podjednaka odnosno; 361.104 je naseljeno jednom osobom, 378.877 kućanstvom koje čine dvije osobe, 280.165 kućanstvom koje čine tri osobe, 258.908 kućanstvom koje čine četiri osobe. Posebno je zanimljivo vidjeti vrstu distribuciju po vrsti goriva koja se koristila za zagrijavanje stambenog prostora, a koja je prikazana u tablici ispod. Ukratko najveći broj stanova grijao se uz pomoć peć i na drva i to 539.636, te električnu energiju 189697, potom slijedi centralno grijanje

iz uređaja u zgradi koji kao grijanje koristi plin: 371.504 ili drva 104.190, a bez grijanja je bilo 16.121 stan

8. NASTANJENE STAMBENE JEDINICE PREMA NAČINU GRIJANJA I VRSTI ENERGENATA, POPIS 2011.
OCCUPIED HOUSING UNITS BY TYPE OF HEATING AND ENERGY USED FOR HEATING, 2011 CENSUS

	Ukupno Total	Vrste energenata Type of energy used for heating								
		drva Wood	ugljen Coal	mazut Masut	loživo ulje Fuel oil	plin Gas	ostala goriva Other fuels	električna energija Electricity	solarna energija Solar energy	nepoznato Unknown
Nastanjeni stanovi – ukupno ¹⁾ Occupied dwellings – total ¹⁾	1 496 558	643 825	396	1 819	57 057	421 968	1 808	214 295	570	1 968
Centralno grijanje iz mjesnog centra Central heating from community heating centre	136 670	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Centralno grijanje iz uređaja u zgradi ili stanu Central heating from installation in building or dwelling	559 885	104 190	156	1 766	54 192	371 504	1 123	24 598	388	1 968
Grijanje na peći Heating with stove	783 821	539 635	240	53	2 865	50 464	685	189 697	182	-
Bez grijanja No heating	16 121	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznato Unknown	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostale stambene jedinice ¹⁾ Other housing units ¹⁾	956	700	-	2	8	27	-	94	-	-
Centralno grijanje iz mjesnog centra Central heating from community heating centre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Centralno grijanje iz uređaja u zgradi ili stanu Central heating from installation in building or dwelling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grijanje na peći Heating with stove	831	700	-	2	8	27	-	94	-	-
Bez grijanja No heating	99	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznato Unknown	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kolektivni stanovi ¹⁾ Collective living quarters ¹⁾	1 080	97	-	12	257	513	7	81	4	3
Centralno grijanje iz mjesnog centra Central heating from community heating centre	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Centralno grijanje iz uređaja u zgradi ili stanu Central heating from installation in building or dwelling	871	70	-	12	252	502	7	21	4	3
Grijanje na peći Heating with stove	103	27	-	-	5	11	-	60	-	-
Bez grijanja No heating	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznato Unknown	62	-	-	-	-	-	-	-	-	-

1) Razlika u broju stambenih jedinica prema vrsti energenata do "ukupno" odnosi se na stambene jedinice koje se griju iz mjesnog centra za grijanje, koje se nisu grijale u posljednjoj sezoni grijanja i kojima je nepoznat način grijanja.

1) The difference in the number of housing units by type of energy used for heating to the "total" relates to the housing units heated from a community heating centre, to those that were not heated in the last heating season and to those that used an unknown type of heating.

BDP po stanovniku

Zadarska županija je osma hrvatska županija po iznosu bruto društvenog proizvoda (BDP). U 2013. godini BDP Zadarske županije iznosio je 1,402 mil. EUR, što predstavlja 3,22% ukupnog BDP-a Hrvatske, te 10% BDP-a Jadranske Hrvatske. Usporedno s BDP-om po stanovniku u Hrvatskoj, koji iznosi 77.465 kn u 2013. godini, Zadarska županija bilježi ispodprosječnu razinu BDP-a po stanovniku (indeks 79,91). U odnosu na ostale županije u Jadranskoj Hrvatskoj, Zadarska županija se u 2013. godini

prema razini BDP-a po stanovniku nalazi na četvrtom mjestu, iza Primorsko-goranske, Istarske i Dubrovačko-neretvanske županije.¹²

3.2 Energetsko siromaštvo – pilot područje

Naknade za ogrjev

Prema podacima dobivenim od Zadarske županije u 2019. godini na području Županije bilo je ukupno 936 korisnika naknade za ogrjev, pri čemu je najveći broj korisnika bio na području grada Zadra, grada Benkovca, te potom općina Obrovac i Gračac. Pri tom je zamjetno da su i grad Benkovac i općine Gračac i Obrovac, smještene u zaleđu Županije što ukazuje na potrebu da se na pilot području projektom obuhvate i korisnici koji nisu smješteni isključivo u priobalnom dijelu Županije.

Sukladno članku 43. Zakona o socijalnoj skrbi naknada za ogrjev jamči se korisnicima zajamčene minimalne naknade, na način da se samcu ili kućanstvu koje se grije na drva priznaje se pravo na troškove ogrjeva na način da mu se jednom godišnje osigura 3 m³ drva ili odobri novčani iznos za podmirenje tog troška u visini koju odlukom odredi nadležna jedinica područne (regionalne) samouprave. Naknada za ogrjev u 2019. godini na području Zadarske županije iznosila je 950 kn jednokratno po kućanstvu / samcu sukladno Odluci o visini pomoći za podmirenje troškova ogrjeva u 2019. godini koju je donijela Županijska skupština Zadarske županije.

NAKNADA ZA OGRJEV ZA 2019. GODINU		
	<u>Grad/Općina</u>	<u>Broj korisnika</u>
1.	Grad Zadar	283
2.	Grad Nin	8
3.	Grad Obrovac	151
4.	Grad Pag	7
5.	Općina Bibinje	13
6.	Općina Galovac	4
7.	Općina Jasenice	12
8.	Općina Gračac	106
9.	Općina Kali	3
10.	Općina Novigrad	5

¹² Izvor: Razvojna strategija Zadarske županije, Dodatak 2. stranica 28. i 29. https://www.zadarska-zupanija.hr/images/dokumenti/ZRS_Dodatak_2_Osnovna_analiza.pdf

11.	Općina Poličnik	21
12.	Općina Posedarje	9
13.	Općina Privlaka	2
14.	Općina Preko	5
15.	Općina Ražanac	18
16.	Općina Sukošan	12
17.	Općina Starigrad	3
18.	Općina Škabrnja	9
19.	Općina Vir	5
20.	Općina Vrsi	6
21.	Općina Zemunik Donji	10
22.	Grad Benkovac	141
23.	Općina Lišane Ostrovičke	9
24.	Općina Polača	1
25.	Općina Stankovci	13
26.	Grad Biograd Na Moru	30
27.	Općina Sv. Filip Jakov	19
28.	Općina Pakoštane	18
29.	Općina Pašman	9
30.	Općina Povljana	1
31.	Općina Sali	3
	<u>Ukupno</u>	<u>936</u>

Gradski stavovi

Prema podacima dobivenim od grada Zadra i Zadarske županije Grad Zadar je periodu od 2000 godine dodijelio na korištenje oko 300 socijalnih stanova za koje korisnici plaćaju samo zaštićenu najamninu (od 100-200 kn) te 370 stanova iz programa poticane stanogradnje (POS-ovi stanovi). Ujedno Grad Zadar ali i ostale jedinice lokalne samouprave podmiruju troškove stanovanja za socijalno ugrožene skupine stanovnika u koje se ubrajaju utrošak električne energije, utrošak vode, ogrjev za grijanje i oslobađanje komunalne naknade. Sukladno podacima o godišnjem proračunu Grada Zadra, Grad Zadar osigurava za podmirenje ovih troškova godišnje osigurava oko milijun kuna.

Prema dostavljenim podacima Grad Zadar raspolaže s četiristotinjak stanova koji se dodjeljuju korisnicima na korištenje. U ovom trenutku grad ne raspolaže podacima o ukupnim troškovima za

energiju za stanove u vlasništvu grada.

3.3 Ciljana skupina korisnika projekta na pilot području

S obzirom na ciljeve EmpowerMed projekta, te strukturu stanovništva Zadarske županije i prikupljene podatke o strukturi stanovništva, ali i korisnicima različitih oblika pomoći sukladno Zakonu o socijalnoj pomoći projektom se planiraju obuhvatiti kućanstva u riziku od energetske siromaštva:

- Kućanstva u kojima žive primarno žene ili su žene primarni skrbnici, neovisno o dobnoj strukturi
- Umirovljenici s naglaskom na umirovljenice,
- Kućanstva koja su obuhvaćena projektom pomoći starijem stanovništvu iznad 65 godina starosti s primarnim naglaskom na žene
- Nezaposleni, s naglaskom na žene
- Zaposleni koji žive u kućanstvima u kojima je mjesečni prihod na razini ili niži pod prosječne mjesečne neto plaće u Republici Hrvatskoj u 2019. godini, pri čemu će naglasak biti stavljen na prosječnu mjesečnu visinu neto plaće za žene.

Primarna ciljana skupina u okviru ovog projekta su kućanstva koja su povećanoj opasnosti od energetske siromaštva. Aktivnosti u okviru projekta će obuhvatiti 200 kućanstva u kojima će biti izvršeni energetske preglede i energetske savjetovanje o energetske učinkovitosti i jednostavnim mjerama energetske učinkovitosti. Ujedno će biti podijeljeni energetske paketi kućanstvima koja će biti obuhvaćena pregledima. Uz navedeno projektom će se obuhvatiti dodatnih 1000 građana koji će biti educirani o mjerama energetske učinkovitosti.

4. Procjena potreba ciljana skupine

4.1 Potrebe ciljana skupine

Dodati naknadno.

4.2. Kriteriji za prioritiziranje aktivnosti na pilot području

Dodati naknadno

5. Procjena na koji način će se obuhvatiti ciljana skupina i uključivanje relevantnih lokalnih dionika

5.1. Načini uključivanja kućanstva u preglede

U okviru projekta održano je nekoliko sastanaka s predstavnicima Županije i Grada, a s ciljem detaljnijeg identificiranja ciljana skupine i zajedničke razrade mogućnosti uključivanja kućanstva koji su u većoj opasnosti od energetske siromaštva u projektne aktivnosti.

S obzirom na prethodno provedeni projekt Fiesta na području Grada Zadra, građani su već djelomično senzibilizirani s temom energetske siromaštva te s mjerama koje se provode u okviru sličnih projekata, te koristima koje implementirane mjere imaju na opću populaciju. Tijekom sastanka s predstavnicima Grada i Županije, usuglašeno je da će se pristup proširiti na područje cijele Županije s tim da će se

pregledima proporcionalno pokušati obuhvatiti urbana i ruralna područja kao o priobalno područje ali i zaleđe Županije. Po podacima je vidljivo da u Županiji ima značajan broj korisnika zajamčene minimalne naknade i drugih prava osiguranih temeljem Zakona o socijalnoj skrbi, te će se od se od svih korisnika prava, koje ostvaruju preko centara za socijalnu skrb preko centara tražiti privola za sudjelovanje u aktivnostima projekta. Dodatno, s obzirom da se projektom planira proširiti doseg kućanstava koja su u povećanoj opasnosti od energetske siromaštva, projektom će se pokušati doseći i kućanstva čiji se mjesečni prihodi kreću oko mjesečnog prosjeka plaća za Republiku Hrvatsku, odnosno prosjeka za Zadarsku županiju. Prema podacima koji su ranije navedeni u 2018. godini prosječna mjesečna neto plaća na području Zadarske županije je iznosila 5.411 kuna, te je bila 7 % niža od nacionalnog prosjeka.

5.2. Ključni dionici

Na području Zadarske županije identificirano je nekoliko vrsta dionika koji će biti uključeni u implementaciju projektnih aktivnosti

- Zadarska županija
- Grad Zadar
- Centri za socijalnu skrb na području Županije
- Lokalne i regionalne organizacije (Caritas i Crveni križ)
- Sveučilište u Zadru
- Zavod za javno zdravstvo Zadarske županije
- Lokalne organizacije civilnog društva
- Drugi ključni dionici na području Županije.

